

آیین نامه اجرایی قانون تبدیل شورای سرپرستی زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی

ماده 1 - 1

ماده 1

ماده 1 - اصطلاحات و اختصارات به کار رفته در این آیین نامه به شرح زیر است:

الف - سازمان: سازمان زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور.

ب - مؤسسه کیفری: که در این آیین نامه به اختصار «مؤسسه» نامیده می شود.

واحدی زیرمجموعه سازمان است که متهم یا محکوم به دستور مرجع قضایی یا قانونی صلاحیت دار، بازداشت و یا برای تحمل محکومیت حبس با هدف اصلاح و تربیت و بازسازی اجتماعی در آن جا نگهداری می شود که انواع آن عبارت است از: زندان های بسته، نیمه باز، مرکز حرفه آموزی و اشتغال یا زندان باز، بازداشتگاه، اردوگاه کاردرمانی و قانون اصلاح و تربیت اطفال و نوجوانان.

1 - زندان بسته: زندان محصور با برج های دیده بانی که دارای دو پوسته با حصار داخلی و خارجی و برخورد از شرایط و ضوابط امنیتی و حفاظتی کامل است.

در این نوع از زندان، خوابگاه، هواخوری، مکان فرهنگی، آموزشی و کارگاه های حرفه آموزی و اشتغال، همگی در پوسته داخلی قرار دارد؛

2 - زندان نیمه باز: مکان محصور است با حفاظت مناسب در حد فاصل حصار داخلی و خارجی زندان بسته، که در آن جا محکومان، در زمان معین و تحت نظارت مأمور مراقب مسلح، به کار گمارده می شوند و پس از خاتمه کار، مجدداً به خوابگاه گروهی یا اختصاصی بازگشت داده می شوند. این نوع زندان، بخشی از کارگاه های صنعتی، خدماتی، کشاورزی و عمرانی درون یا محوطه زندان بسته را نیز شامل می شود؛

3 - بازداشتگاه: محل نگهداری موقت متهم تحت قرار تأمین کیفری که با دستور کتبی مقام قضایی یا قانونی صلاحیت دار، به آنجا معرفی شده و تحت مدیریت یا نظارت سازمان است و شامل بازداشتگاه های عمومی، امنیتی، انتظامی یا نظامی می باشد.

4 - اردوگاه کاردرمانی: محلی است برای نگهداری، اصلاح و تربیت محکومان جرایم مواد مخدر و روانگردان که در اجرای ماده 42 قانون اصلاح قانون مبارزه با مواد مخدر (مصوب 1389)، تشکیل می‌شود؛

5 - کانون: کانون اصلاح و تربیت اطفال و نوجوانان، مرکز اقدامات تأمینی و تربیتی، برای نگهداری متهمان و محکومانی است که سن آن‌ها در زمان ارتکاب جرم تا هجده سال تمام شمسی می‌باشد؛

6 - مرکز حرفه آموزی و اشتغال یا زندان باز: یکی از اقسام ندامتگاه عمومی است که محکومان به موجب رای دادگاه و یا با تصویب شورای طبقه بندی، با سپردن تأمین مناسب، محکومیت خود را در آن جا با حرفه آموزی یا اشتغال به کار در حوزه‌های صنعتی، خدماتی و کشاورزی می‌گذرانند. این اماکن بدون مأمور مراقب مسلح بوده و محکومان پس از اتمام ساعت کار، برای استراحت به خوابگاه گروهی درون ندامتگاه و یا بیرون از آن، که تحت نظارت سازمان می‌باشد، باز می‌گردند.

پ - ندامتگاه عمومی: مکان نگهداری عموم محکومان به تحمل حبس و دیگر الزامات قانونی (شامل زندان بسته، نیمه باز و مرکز حرفه آموزی) به جز مواردی که فرد باید در دیگر انواع مؤسسه‌های کیفری مانند اردوگاه کاردرمانی و کانون نگهداری شود.

ت - اندرزگاه: هر ندامتگاه، اردوگاه و بازداشتگاه، بر اساس ظرفیت اسمی آن، متشکل از یک یا چند اندرزگاه است که حسب مورد، زندانیان یا متهمان، در آن نگهداری و طبقه بندی می‌شوند.

ث - قاضی اجرا: قاضی اجرای احکام کیفری یا هر مقام قضایی که وظیفه وی را انجام می‌دهد.

ج - زندانی: محکومی که به دستور مرجع قضایی یا قانونی صلاحیت دار، در یکی از انواع مؤسسه‌های کیفری، نگهداری می‌شود.

چ - مددجو: متهم یا محکوم دارای سن کمتر از هجده سال تمام شمسی در زمان ارتکاب جرم که مطابق قانون و این آیین نامه باید در کانون نگهداری شود.

ح - حالت خطرناک: وضعیت متهم یا محکومی که پیشینه، ویژگی‌های روانشناختی، شخصیتی و رفتاری وی و ماهیت جرم یا جرائم ارتكابی با کیفیت ارتكاب آن، او را در مظان ارتكاب جرایم خشن یا مهم در آینده قرار می‌دهد. تشخیص این امر به عهده شورای طبقه بندی است. (مصادیق جرایم خشن و مهم، مطابق با تعاریف مذکور در ماده یک دستورالعمل اجرائی کنترل مجرمان حرفه‌ای و سابقه دار مصوب 1397/ 04/ 26 می‌باشد.)

خ - پرونده وضعیت: پرونده است است، متشکل از مجموعه اطلاعات مربوط به متهم بازداشتی، زندانی و یا مددجو که مشتمل بر بخش‌های اجرای احکام، شخصیت، سلامت و مددکاری اجتماعی می‌باشد.

د - پرونده رفتاری: پرونده‌ای است برای ثبت مجموعه اطلاعات مربوط به رفتارها و سوابق عملکردی متهم یا محکوم در طول مدت بازداشت یا حبس، از حیث انجام تکلیف و مشارکت در برنامه‌های اصلاح و تربیت مؤسسه.

ذ - پرونده نظارتی: پرونده‌ای است جهت ثبت درخواست‌های زندانیان از قاضی اجرا (ناظر زندان) و همچنین ثبت پاسخ‌ها و تصمیمات اتخاذی مربوط و مدیریت مواعد و ارفاق‌های قانونی، که با مسئولیت قاضی اجرا تشکیل و تکمیل می‌شود.

ر - طبقه بندی: تفکیک انواع مؤسسه‌های کیفری بر اساس جنس، سن، پیشینه کیفری، نوع اتهام متهمان و زندانیان، میزان مجازات آن‌ها، ظرفیت پذیرش مؤسسه‌ها و نیازمندی‌های هر استان و همچنین تقسیم بندی زندانیان در مؤسسه‌های کیفری بر مبنای منشاء یا علت اصلی ارتکاب جرم (مانند بیکاری، اعتیاد، اختلالات روانی و عادت) و با لحاظ پیشینه کیفری، وجود حالت خطرناک، شخصیت و پیشنهاد سامانه سجازا بر اساس نمره اعتباری حاصل از آخرین وضعیت رفتاری آن‌ها، با هدف صیانت از شرایط جسمی و روانی آنان و تأمین مقدمات لازم برای اجرای برنامه‌های اصلاح و تربیت؛ مطابق با مصوبات و سیاست‌های ابلاغی شورای مرکزی طبقه بندی.

ز - نمره اعتباری: نمره‌ای است که به هر زندانی متناسب با انجام تکالیف و نتایج حاصله از شرکت در برنامه‌های اصلاحی و تربیتی تعلق می‌گیرد که موجب تعیین درجه اعتباری زندانی و بهره مندی وی از نهادهای ارفاقی از قبیل مرخصی، ملاقات حضوری، نظام نیمه آزادی، آزادی مشروط، تعلیق و آزادی تحت مراقبت الکترونیکی می‌شود.

ژ - امتیاز رفاهی: نوعی درآمد یا عائدی مجازی اختصاص یافته به محکوم در ازای اشتغال با ارائه خدمات عام المنفعه و با مشارکت در برنامه‌های اجرایی مؤسسه کیفری است که قابلیت هزینه کرد در موارد مشخص شده برای برخورداری از امور آموزشی، فرهنگی و رفاهی فوق العاده (بیشتر از حداقل سرانه‌ها) در مؤسسه را دارد.

س - سامانه سجازا: «سامانه جامع اطلاعات زندانیان ایران»، سامانه‌ای است هوشمند با کمترین اعمال سلیقه شخصی، حاوی اطلاعات پرونده‌های وضعیت، رفتاری و نظارتی متهم یا محکوم، که طبقه بندی، برنامه اصلاح و تربیت، دریافت خدمات یا امور رفاهی درون زندان، مواعد قانونی، استفاده از ارفاق‌ها، اعمال محدودیت‌ها و تنبیهات و خدمات پس از خروج، را برای هر یک از آنان در یک فرآیند مشخص از زمان ورود به مؤسسه تا یک سال پس از خروج، بررسی، تحلیل و به بخش‌های ذی ربط پیشنهاد می‌دهد.

ش - انجمن: «انجمن حمایت از زندانیان و خانواده‌های آنان» که مؤسسه‌ای است غیرانتفاعی تحت نظارت دفتر اقدامات حمایتی سازمان، در راستای حمایت مادی و معنوی از زندانیان نیازمند و خانواده آنها.

ص - مرکز مراقبت: «مرکز خدمات اجتماعی و مراقبت بعد از خروج» که به عنوان زیرمجموعه دفتر اقدامات حمایتی سازمان، ضمن نظارت بر انجمن و مددکاران اجتماعی، حمایت از زندانیان آزاد شده واجد شرایط را برعهده دارد.

ض - بنیاد: «بنیاد تعاون زندانیان» مؤسسه‌ای است غیرانتفاعی و دارای شخصیت حقوقی مستقل که با هماهنگی رئیس سازمان در راستای حرفه آموزی و اشتغال، ایجاد خدمات فرهنگی، ورزشی و رفاهی زندانیان، کمک به امرار معاش خانواده آنان و آزادی زندانیان با تعیین اولویت‌ها توسط سازمان، در چارچوب مفاد اساسنامه خود فعالیت می‌نماید.